

DISPUTATIO ANATOMICO-CHIRURGICA

Exhibens

NOVUM ARTIFICIUM
CURANDI PRO-
CIDENTIAM UTERI VERAM.

Quam

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,

SE RENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. PHILIPPO WILHELMO,

*PRINCIPE BORUSSIAE, MARCHIONE BRANDENBUR-
GICO, AC DUCATUS MAGDEBURGICI GUBERNATORE,
RELIQUA,*

IN ACADEMIA FRIDERICIANA

GRATIOSO AMPLISSIMAE FACULTATIS MEDICAE CONSENSU

IN AUDITORIO MAJORI,

D. Novembr. Anno M DCC X. Horis consuetis

Examini publico subijcient

PRAESES

ANDREAS OTTOMAR GOELICKE,

MED. D. EJUSDEMQUE PROF. PUBL.

ET

RESPONDENS

JOHANNES GEORGIUS PREUNEL,

MED. STUD.

Chirurg.

HALAE MAGDEBURGICAE,

apud CHRISTIANI HENCKELII, Acad. Typogr.

69,2

Chirurg., 936.

PROOEMIUM.

Omo, superbum natura animal, miseriae suae ac deplorandae, in qua vivit, conditionis, non potest efficacius convinci, quàm seria primae suae originis pensitatione: *Inter stercus enim & urinam nascuntur* omnes, quotquot in hunc mundum prodeunt, sorte hac inter omnes mortales aequaliter distributa. Sexus praecipuè sequior, cui sobolem concipiendi, nutriendi, edendi & educandi provinciam demandavit supremus rerum humanarum arbiter, innumera quotidie documenta in sese experitur, quibus, si vel leviter animum advertere vellet, à vana illa mentis elatione, in quam prae sexu virili inclinatur, facile avocari inque rationis rectae gyrum reduci posset. Silentio jam praetereo infinita incommoda, quibus subjiciuntur foemellae, si vel tributum ordinarium, quod singulis mensibus naturae solvendum est, impeditius succedat, vel aliena loca adfectet, vel planè supprimatur, vel enormi ac prodigiosa in quantitate succedat. Mitto, quibus teneriores ac sensibiliores foemellae ex consensu uteri cum aliis partibus

A

excru-

excruciantur, pathemata hypochondriaco-hysterica. In scenam tantum produco molestissima illa symptomata, quibus mox à primis ingravidationis momentis toto gestationis tempore inquietantur mulieres gravidae: Statim ac enim conceperunt, inappetentia ciborum corripuntur, quaedam illarum adpetitu extraordinario ita aguntur in transversum, ut in res prorsus insolitas & e sui humano vix inservientes ferantur: Aliae vomitu, flatulentis aliae infestantur, in plerisque fluxus menstruorum subsistit, qui tamen aliis quandoque mediis gestationis mensibus in solita quantitate denuò erumpit, inque praesentissimum abortus periculum ipsas praecipitat. Quibusdam tussis molesta supervenit, alias vigiliae continuae exhauriunt, aliae alia hoc potissimum tempore experiuntur symptomata. Adpropinquantibus porò ultimis gestationis mensibus difficultates urinae alvi-que segnities, uti & tenesmus gravidas occupat. Quibusdam pedes oedematoso tumore inflantur, faciesque abjecto & leucophlegmatico colore ita defoedatur, ut sibi metipsis prorsus dissimiles, adpareant. Tandemque instante partus tempore rem calamitatis plenissimam subeunt, sibi-que ipsis nonnunquam vel foetui exitiosam, qui in lucem proditurus saepius in felici matri, à qua vitam suam accepit, eandem eripit. Saepius autem primum suum domicilium, in quo per integrum novem mensium spatium hospitatus est, fit ejus sepulchrum, & contabescens in Utero tenellus embryo matrem suam vivum efficit cadaver. Quibus mitiora eveniunt fata, eas pessimè interdum mulctat obstetricum imperitia, violentiore manu extractionem foetus molientium, ad eò ut nonnunquam unà cum foetu, ipse quoque uterus

pro-

protrahatur, atque sic extra pudenda muliebria pendulus conspicitur; Quem adfectum communiter *Procidenciam* seu *Prolapsum* adpellant. Sicuti autem pleraque haec, de quibus diximus, symptomata propter viros eorumque cohabitationem patiuntur mulierculae: Ita nihil naturali, qua erga pulchriorem sexum ferimur, propensione convenientius, aut medicorum provincia dignius, quàm talibus inprimis artificiis excogitandis operam navare, quibus uterum extra sedem suam naturalem prolapsum efficaciter restituere & retinere liceat, ut ei denuò usui subserviat, cui à natura destinatus est. Producemus ejus rei specimen in nova quadam *Pessi Uterini*, elaterio quasi gaudentis, specie, qua uterus verè prolapsus in locum suum naturalem non solummodò dextrè reponitur, sed & efficaciter retinetur. Quibus nostris conatibus ut *DEUS O.M.* in salutem & incolumitatem sexus foeminei ex alto benedicat, est, quod humillimè precamur,

§. I.

Um novum orbi medico insinuo artificium curandi *procidenciam Uteri veram*, neminem fore existimo, qui probro mihi daturus sit, quasi novitates, aliis dudum antiquatas, studiosè adfectem; Facile enim largior, aliis antiquum videri posse, quod mihi omninò novum est. Interim scabiosum illud ac propemodùm insanabile qualiacunque aliorum inventa cavillandi cacòethes, quo innumeri literatorum hodiè pruriunt, multos moratur, quò minus ea, quae in humani generis commodum utilia deteguntur inventa, debitum inveniant adplausum, quin potius in prima, ut loqui amamus, herba suffocentur. Ejusmodi

Zoilos, qui nihil bonum, utile rectumque putant, nisi quod ipsi invenerint, non nostra tantum, in quibus vivimus, tempora gignunt; Sed & aevo Hippocratis uberrimus jam eorundem fuit proventus; Proinde tales alienorum inventorum irrisores gravissimè reprehendit libro de arte, dum ita in eosdem invehitur: *Eorum aliquid, quae nondum inventa sunt, invenire, quodque invenisse, quam non invenisse praestiterit, similiterque imperfecta ad finem deducere, id mihi videtur illius esse munus, qui intelligens existimari cupit: Qui verò ea, quae ab aliis inventa sunt, inhonestorum verborum artificio contaminare contendit, neque quicquam corrigit, sed à peritis inventa apud imperitos traducit, is sanè prudentiae existimationem tueri velle non videtur, sed potius naturam suam aut ignorationem malitiosè prodere. Solis enim artium ignavis hoc opus competit, qui ambitiosius quidem contendunt, neque tamen improbitate sua ullo modo praestare possunt, ut aliorum opera vel recta calumnientur, vel non recta reprehendant.* Non autem hìc sermo mihi est de novis quibusdam speculationibus vel opinionibus, quae saepius praeter solam curiositatem nihil amplius habent in recessu, sed de instrumentis seu organis novis, ex quorum adplicatione vel in emendanda partium humani corporis vitiosa figura, vel in restituendo situ membrorum laeso praesentissimus sequitur effectus: Quorsum haud dubiè novum hoc pessuli uterini artificium pertinet, quo uterus verè extra sinum muliebrem prolapsus in locum suum naturalem restituitur.

§. II.

Prius verò quàm descriptionem ejus plenius persequar, praemissa consideratione nominali, paucula de substantia, situ & connexione uteri cum partibus vicinis praelibanda sunt: Hinc enim princeps suum argumentum mutuatur, qui procidentiam uteri veram negant aut dubiam saltem reddunt, sicuti paulò post patebit. Equidem perinde mihi fuerit, sive quis adfectum, quem tractaturus sum, *procidentiam vel prolapsum vel descensum, vel exitum seu dislocationem vel praecipitationem*

tionem vel herniam Uterinam vel inclinationem uteri &c. vocaverit: Ea enim semper animo meo insedit opinio, in ipsis rerum denominationibus non esse quaerenda mysteria: Quia tamen sensui communi Medicorum, ita & non aliter loquentium, strictè inhaerendum & à terminis artis receptis vix citra fonticas rationes recedendum: Hinc promiscuae ejusmodi rerum à se mutuò distinctarum adpellationes non temerè adprobandae. *Descensus* à *procidencia* seu *prolapsu* differt gradu; Utero enim intra limites vaginae adhuc subsistente, descensus tantùm adpellari consuevit: Eodem verò extra labia pudendorum propendente, *procidencia* seu *prolapsus* vocatur adfectus. *Praecipitationis* vocabulum admodùm infusum est pro eodem adfectu denotando & plurimis jam aliis barbarum visum fuit. *Herniae uterinae* denominatio aequivocationem admittit, ex quo *Sennertus*, Practicus sui temporis famigeratissimus, singularem & à nullo medicorum ad illa usque tempora observatam uteri adfectionem sub hoc *herniae uterinae* nomine proposuit, cujus non solummodo in *Institutionibus Lib. II. Part. I. Cap. 9.* sed & *Oper. Pract. Lib. IV, Part. I. Sect. II. Cap. 6.* mentionem facit, hunc ferè in modum: Uxor viatoris cujusdam ad sinistram inguen violentè percussa est, ex quo peritonaeum non tam ruptum quàm laxatum tantùm fuit; Nam paulo post tumor ad sinistram inguen obortus, qui brevi tempore tantum sumsit incrementum, ut intra abdomen recondi nullo modo posset. Incidente itaque de utero prolapsu suspitione, eventus omnem tandem dubitationem sustulit; Uterus enim conceptu gravidus, foetu indies aucto, dilatatus, simulque cum eo cutis inguinis sinistri, qua uterus prolapsus erat, ita extensa, ut utero & cute conclusus foetus sacci instar aut cucurbitae oblongae majoris modo propenderet, motusque infantis tandem & tactu & visu manifestò perciperetur. Atq; hinc proinde adfectum nomine herniae uterinae merito indigitat, eumque à *procidencia* seu *prolapsu* uteri verè distinguit. Similiter *inclinatio uteri in alterum latus* à *procidencia* propriè sic dicta

differt, ipsumque *dislocationis* vocabulum, quamvis situm uteri mutatum genericè insinuet, ad indigitandam tamen propriam adfectus indolem vix satis videtur esse ad commodatum.

§. III.

De substantia uteri, missis reliquis, de quibus loquuntur Anatomici, id tantùm observo, eam diversis temporum intervallis dilatationis aequè ac constrictionis admodùm esse capacem, non aliter ac videmus in bursa virili, quae ad horrorem & frigus externum aliasve causas validè contrahitur, iis verò remittentibus mox relaxatur. Mirum dictum est, quomodo ab embryone intus concluso & majora pededentim incrementa sumente, ita sensim volumina ejus expandantur, ut in foemellis tenerioribus ac valdè macilentis ipsi abdominis muscoli membranarum instar extenuati veluti conspiciantur, crassitudine interim Uteri ne vel minimum remittente, quin potius sub tanta uteri mole aucta; sicuti & mihi & quibusdam Auditorum meorum ante triennium videre contigit in muliere rustica partui proxima, quae ex inflammatione enormiori oculi, ad phrenitidem usque invalescente denata fuerat, cujus cadaver (foetus enim vivere adhuc credebatur) in absentia Medici provincialis ordinarii secandum nobis injangebatur. Partu autem excluso in pristinos angustos limites ita rursus constringitur uterus, ut cavum ejus vix amygdalam capiat; Quo eodem in statu versatur quoque in puellis non maritatis.

§. IV.

Quod *situm* Uteri attinet, sciendum, occurrere illum in medio hypogastrii, eo praesertim loco, quem *Pelvim*, ex concursu ossium ilii, coxendicis & sacro formatam, adpellant Anatomici, inter vesicam urinariam, quae immediatè incumbit, & intestinum rectum. Quem commodum situm cum praecipuè in finem provida Natura ipsi indulset, ut eò minori prolapsus periculo subesset; Cui melius confirmando varia alia adhuc ligamenta velificantur, quibus partibus proximis adligatur, & antè quidem ope peritonaei vesicae Urinariae, poste-

posteriori intestino recto, utrinque verò à lateribus per duo ligamentorum paria, quorum priora à figura *lata* vocantur, & uterum ossibus ilii adnectunt, posteriora verò *rotunda* audiunt, pariterque eundem, quippe à lateribus ejus ortum suum deducunt in situ suo confirmant. Fundum autem undiquaque liberum extitisse oportuit, ut pro mole & incremento foetus, quod successivè acquirit, sufficienter dilatari & expandi valeret. Et sicuti ipsum uterum mirificae dilatationis & constrictionis capacem esse modò adnotavimus: Ita & ligamenta ejus diversae huic toni sive remissioni sive intensio- ni subsunt, adeò ut illo praeter modum quandoque remitten- te nihil impediatur, quò minus uterus non solum quoad partem vaginae sed & fundum ejus, adeoque verè extra sinum pudor- is elabatur.

§. V.

Id verò potissimùm est, quod multis magni nominis me- dicis ansam suppeditavit, procidentiam uteri veram vel aper- tè negandi vel de eadem saltem subdubitandi; Credunt enim, impossibile esse, uterum quatuor validissimis ligamentis, duo- bus rotundis totidemquè latis non suspensum, sed firmatum ita prolabi posse, ut extra sinum pudoris promineat. In ho- rum numero suum imprimis nomen profitetur *Theodorus Kerckringius*, qui *observ. Anat.* 20. phalerato sarcasmo gra- vissimè invehitur in *Veslingium*, *Bartholinum* & *Laurentium*, eosque, quasi à sola vaginae uterinae extra pudenda promi- nentis, istaque quandoquè ludibria efficientis, laxitate sibi in- cautè imponi passi fuerint, insimulat lautequè irridet. *Jobus à Meeckern* prolapsum Uteri verum non quidem penitus ne- gat, sed eundem nec adeò frequentem esse, ac vulgò dicitur, nec à causa tantum interna, relaxatione scil. ligamentorum uterinorum procedere existimat, argumento desumpto à fir- missima ista uteri cum intestino recto circa os sacrum partes- que vicinas connexionem: Interea utique concedit, externa quadam violentia, in partu nempe difficili & arctiori secun- dinarum cum interna uteri substantia cohaesione extrahi e- undem

undem posse; Hoc autem modo adfectum, non *prolapsum* vel *procidentiam* esse vocandum, sed *violentam* potius *extractionem*, & mulieres ea ratione adfectas propter lacerationem vatorum ac ligamentorum vix unquam salvari sed semper necessario interire. Quare eodem praejudicio deceptus negat, uterum ita protractum & sphaecelo corruptum citra dispendium vitae arte chirurgica rescindi posse, sed ejusmodi operationem, utut à Chirurgis temerè susciperetur, cum praesentissimo vitae periculo conjunctam esse. Eandem cum Meeckerano sententiam fovet quoque *Barbette Chirurg.* Cap. 8. sustinens, uterum non faciliè laxitate, multò minus disrptione ligamentorum laterum prolabi: Interea tamen in gravi parturientium foeminarum nisu & incauta secundinarum extractione fundum uteri inversum sese vidisse, non diffitetur. Ipsum autem sine periculo excindi posse, intolerabile esse audire saltem perito Anatomico subjungit. Huic adstipulatur quoque *Dolaeus*, nullumque alium agnoscit prolapsum, quàm interioris rugosaeque vaginae Uterinae membranae, utpote quae sola extra labia pudendorum procidere possit, relaxationem: Fundum enim uteri inverti nunquam posse.

§. VI.

Ast quid opus est contra hos aliosve plures prolixam & ordinatam argumentorum aciem instruere? Nullum enim efficacius, speculationes in veritate facti non fundatas, confutandi est remedium, quàm experientia & oculata Practicorum rerum suarum satagentium fides. Memoratu dignum talis procidentiae uterinae verae casum ex observatione *D. Johannis Conradi Peyeri* nobis recensent *Eph. N. C. Dec. II. An. 1. Obs. 24.* ubi primùm gravissimè, prout meruerant, reprehenduntur *Kerckringius, Roonhuysius & Meeckeranus*, duo caeteroquin Chirurgi Belgarum famigeratissimi, quod matricem unquam verè excidere posse constanter pernegaverint: Deinde verò, ne quis existimaret, fuisse forsitan vaginae tantùm uterinae relaxationem, additur, uterum sursum compulsum

pulsam nonnunquam cum saltu pristinas suas sedes repetiisse, cum interea vaginam in pristinum suum locum restituere non liceret. Id quod & postmodum autopsia in cadavere mulieris dissectae confirmavit, ubi oculis patuit, uterum reapse prolapsum, neque tamen propterea vincula uteri penitus rupta, sed laxata tantum fuisse. Simile exemplum prolapsus uteri veri ex observatione *D. Johannis de Muralto* communicarunt *M. N. C. eadem Decur. eodemque anno Obs. 112.* & quidem inducti per imprudentiam obstetricis, foetum unà cum secundinis, utero pertinaciter adhaerentibus nimia cum violentia protrahentis, eoque ipso uterum invertentis, idemque loco allegato *Obs. 141.* recenset aliam talis procidentiae à simili causa oriundae historiam, ubi ab incauta obstetrice uterus loco foetus fuit protractus, ut marsupii inverfi instar extra abdomen propenderet. *Isbrandus de Diemebrœck* suum quoque addit testimonium, & *Anat. Lib. I. Cap. XXIV.* fatetur, se ipsum in concubina Satrapae Leerdaensis vidisse uterum ad duorum digitorum latitudinem è sinu propendere, quem ipsemet etiam (quia Chirurgos admittere noluit) manibus tractaverit, & conveniente instrumento versus interiora in locum suum retruserit, & aegram porrò ita persanaverit, ut postea illa pars nunquam amplius prociderit: Ubi simul etiam provocat ad historiam mulieris, quae legitur apud *Carpum*, cui uterus non solum foras prolapsus, verum etiam excisus sit; ad auctoritatem *Paraei, Lib. XXIII. Cap. 41.* exemplum uteri prolapsi & ab ipso *Paraeo* excisus & post mortem mulieris in abdomine non inventi adducentis; Imò & ad *Hildanum Cent. 4. Obs. 60, 61. & 62.* ubi à viro fide digno tria istius prolapsus exempla inveniuntur descripta. Cum hisce omnibus poterit, cui volupe est, conferre *Nicol. de Blegny Zodiac. Gallic. Ann. 3. mens. August. Obs. 3. Francisc. Mauriceau de morb. Mul. Lib. II. Cap. 17. Bonet. Sepulchret. p. 1320. Ephem. N. C. Decur. III. An. 1. Obs. 114. & Petr. Marchett. Observ. Chir. 61.*

Omnium clarissimè auctoribus antea memoratis glaucoma dispulisse & detraxisse videtur *Fredericus Ruyschius*, Anatomicus & Chirurgus nostri aevi celebratissimus. Mulieri, *inquit*, triginta circiter annos natae, uteri admodum incrassati propendentia tantam adferebat molestiam, ut incedere vix potuerit. Consultum fuit, uteri extirpationem post injectam ligaturam moliri. Acu ergò tricipiti, filo duplicato munita operationem adgressus quidam magister, ligavit satis fortiter uterum è corpore propendentem: Ast utinam nil praeter eam partem acu & filo comprehendisset! Pateriens per unum atque alterum diem nihil reddidit lotii, quod nobis ansam dedit suspicandi, meatum urinarium simul acu & filo esse constrictum, prout eventus quoque docuit. Aegrotae miserandae brevi post denatae cadaver aperui, & conjecturam nostram non inanem fuisse advertimus. Scilicet, meatum urinarium simul cum uteri corpore tam arctè ligatum, ut nil lotii reddere valuerit. Hic mihi, quid de uteri procidentia statuendum sit, perscrutandi locus fuit. Notum est multos reperiri, qui perhibent, uterum nunquam è corpore posse prolabi. Ex iis, qui contrarium propugnant, nonnulli in prolapsu uterum quoque inverti, alii uteri prolapsum nil nisi vaginae procidentiam esse adserunt. Litem dissipavit cadaver hujus miserandae foeminae: Aperto enim abdomine in pelvi, qui locus est uteri, nil vidimus, praeter unum ex ovariiis cum adnexa tuba & ligamento lato. Uterus totus quantus & non inversus propendebat, & adeò deformis & ingens factus, ut nunquam ante cadaveris apertionem uterum esse dixissem, nisi in extimae partis centro osculum conspexissem, ex quo levi opera guttulas aliquot sanguinis exprimebam &c. Atq; in eo Ruyschius habet consentientes multos alios nostri temporis medicos celeberrimos, *Wedelium*, *Schellhammerum*, qui talem vidit prolapsum & partum ex eo consummatissimum, *Johannem Mauritium Hoffmannum*, qui similem casum observavit, *Regnerum de Graeff*, qui in quatuor puellis,

puellis, de quarum laesa virginitate ne minima quidem subesse poterat suspicio, talem uteri prolapsum verum, sola fomentum adstringentium adplicatione restitutum sese observasse tractatu de organis genitalibus mulierum scribit. Quibus omnibus si ex antiquitate testimonia adjungenda forent, ipsum quoque Hippocratem hac in parte nos minimè derelicturum speraremus, quippe qui uteros quacunque de causa propelli suo jam tempore adseruit.

§. VIII.

Equidem inficias eundem non est, internam vaginae uterinae tunicam, quippe rugosam ac valde dilatabilem, nimiam quandoque relaxationem passam, extra pudendorum labia prominere, & procidentiam, quam veram antea diximus, mentiri, sicque obstetricibus, Chirurgis atque Medicis incautis imponere: Qualem prolapsum spurium patiuntur quandoque gravidae, potissimum primiparae, si partus tempore legitimo nondum instante nimis intempestivè ad labores partus urgeantur, quale exemplum nobis recensent *M. N. C. Dec. II. Ann. VII. Obs. 54. & An. V. ejusd. Decur. Obs. 150.* de muliere quadam, cui corpus aliquod carnosum ovi anserini magnitudine finum pudoris implevit, quod tamen primo partu, quotiescunque spontè egrediebatur, facili negotio digitis reponi poterat, imò decubuae in lecto uxori nonnunquam sua sponte retrocessit, sicuti herniosis etiam contingere novimus. Cum verò secunda vice gravida abortum pateretur, frustulum illud carnis extra finum propendere iterum coepit, & non nisi summa eum difficultate & vix sine metu suffocationis restitui potuit. Medicis itaque & Chirurgis praesentibus rectè judicantibus, procidentiae radicem non in cavo uteri sed in altiore tantum vaginae parte fuisse; Ad evitandum gangraenae periculum merito sectionem adornandam esse censuerunt, quam successus adeo felix coronavit, ut uxor integrè convaluerit ac denuò pepererit. Unde constat, procidentiam non fuisse veram, sed tantum spuriam; Aliàs enim nec

concipere nec parere iterum potuisset. Simile exemplum prolapsus uteri nothi occurrit *Ephem. N. C. Dec. II. An. X. Obs. 181.* proceditque, ut modò innuimus, vel ab intempestivis istis moliminibus, quae ante debitum parturienti tempus suscipiunt mulierculae, vel ex intensiori spiritus cohibitione sub magni ponderis elevatione, vel si exantlatis partus laboribus nimis citò ad consueta sua munia revertantur, qualem casum nuper adhuc observavi in muliere quadam paupercula, artem lotriciam profitente, quae post tertium à partu diem ad ordinariam suam professionem reversa, spurium talem uteri prolapsum incurrebat, eodemque per vices adhuc laborat. Etsi enim subinde prorsus evanuisse videatur; Subinde tamen, sub ponderum praecipuè majorum elevatione revertitur. Nonnunquam nimia alvi durities & nisus fortior egerendi faeces alvinas crassiores & induratas membranam uteri internam usque adeò extendit & prominere facit, ut mulierculae & obstetrices, interdum etiam medici, Anatomiae & Chirurgiae imperiti, eam habeant pro descensu uteri vero, cum tamen spurius tantum sit, & sola vaginae uterinae relaxatio.

§. IX.

Ex quibus proinde omnibus liquet, uterum in extremo necessitatis casu, eodem scil. sphacelatione corrupto, arte chirurgica citra dispendium vitae amputari posse, quicquid etiam in contrarium dicat *Barbette. Platerus* enim historiam habet mulieris, cui uterus sphacelo corruptus tandem resectus fuit, mensuris posthac aliorsum vergentibus & per podicem constanter effluentibus. Alium casum uteri, ex sede sua dejecti & ab aere ambiente corrupti, tandemque manu Chirurgi & quidem citra vitae periculum amputati, exhibent *Ephem. N. C. Dec. II. Ann. IX. Obs. 94.* Ut hac vice silentio praeteream exemplum puelliae, cuius meminit *de Graef*, cui pater ob nimiam salacitatem, qua eidem exosam sese reddiderat, uterum excidit, non aliter ac in porcis fieri solet, ubi filia nihilominus supervixit, omni tamen pristina libidine prorsus extincta.

§. X.

§. X.

Similiter patet ratio & fundamentum nostrae inscriptionis in titulo Disputationis; Quippe quae exhibet *novum artificium restituendi prolapsum uteri verum*, ut hoc modo distinguatur à spurio. In illo enim totus uteri fundus marsupii instar quandoque inversus extra sinum pudoris propendit; In hoc verò tunica uteri interior praeter modum relaxata extra pudenda tantum prominere. Est enim interna vaginae superficies multis rugis orbicularibus aspera ac veluti inaequalis, quae sicuti sub ipsis laboribus partus admodum dilatari & foetui foras prodituro exitum concedere debet: Ita à qualibet alia causa nimiam sui relaxationem passa & à tono suo dejecta foras prolabitur & quandoque veram proci-dentiae uterinae speciem mentitur, sicque incautos fallit.

§. XI.

Supervacaneum verò est, solertem Practicum multis instruere velle, qua ratione *sarcoma* seu excrescentiam carnosam à *prolapsu uteri sive vero sive spurio* distinguere debeat: Haec enim incautis obstetricibus, medicis verò Practicis, Anatomiam & Chirurgiam callentibus rarò imponunt. Nec facile fallere eosdem potest *excrescentia fungosa*, ex collo uteri propendens, qualis historia legitur apud *Bonetum Med. Sept. Vol. II. Obs. 33.* Nec denique *mola*, quae interdum vaginae, non fundo uterino inhæret, & prolapsum mentitur, haec oculis ejus ludibria offundere potest: Hac enim exclusa prolapsus uterini metus mox evanescit, sicuti talem casum refert Johannes Jaenischius, ubi mola uteri tandem exclusa, putatitius iste uteri prolapsus statim evanuit.

§. XII.

Est quoque hac vice ab intentione & scopo meo prorsus alienum, in aetiologicam adfectus hujus considerationem diffundi; Id enim abundè ab aliis jam praestitum est. Paucis tantum observari vellem, prolapsum uteri verum violentam ligamentorum uterinorum disruptionem, sicuti vulgò

Auctores & sibi & aliis persuadent, non semper arguere; Hac enim ratione nullus unquam prolapsus medelam admitteret: Sed per frequenter à sola tantum dictorum vinculorum relaxatione, nimiaque toni remissione eundem dependere, à colluvie v. g. serosa inducta: Id quod egregiè confirmant non solummodò historiae superius adductae, sed & mulieres duae apud *Bartholinum*, quarum historia exhibetur à *Boneto Med. Sept. Vol. II. Obs. 32.* Imò & exemplum virginis, quod legitur in *Ephem. N. C. Dec. I. Ann. VI. & VII. Obs. 73.* cui uterus pugni minoris magnitudine extra genitalia protuberabat. Et si enim aliàs puellae non maritatae rarissimè procidentiam uteri patiantur: Attamen easdem non prorsus ab hoc adfectu esse immunes, ex diètis clare constat.

§. XIII.

Potius itaque missis hisce ad curationem adfectus nos convertimus, qui praeter incommoda, quae inter incedendum parit mulierculis, ob symptomata simul conjuncta, ardorem urinae, dolorem lumborum ac pubis, & quod aegrae nec erectae commodè stare, nec sedere, nec prouae nec supinae facillè jacere queant, in primis verò ob metum sphaceli, qui utero extra sinum muliebrem propendenti tam ab aëre ambiente & excrementis continuò prodeuntibus, quàm à perpetua femorum allisione promptissimè accedere solet, celerrimam sui restitutionem postulat; Quae duobus potissimùm momentis absolvitur, *repositione* nempe organi prolapsi, ejusdemque in loco suo nativo *retentione*.

§. XIV.

Quod *repositionem* attinet, suo quisque sensu hinc abundat vel luxuriat, imò quorundam conamina usque adeò absurda sunt, ut risum in vitis meritò extorqueant. Nonnulli enim ferramentum candens, quasi uterum eo ipso tacturi, aegrae ostendunt, credentes, hoc modo uterum ad pristinas suas sedes sese recepturum; Qui si credant, uterum esse animal vivum in corpore vivo, sicuti deliravit Aristoteles, pedibus instructum & quasi currendi facultate donatum, ac proinde

inde in fuga salutem suam quaesitum, suo fortassis sine non excident: Jam verò res aliter sese habet. Alii cucurbitulis siccis cum magna flamma regioni umbilicali adplicitis reductionem uteri tentant, quorum tamen conatus omnes identidem vanos, irritos atque frustraneos esse oportet, quia partium solidescantium membranoso-carnosarum longè alia, quàm humorum in motu constitutorum est conditio, in quibus quippe vis revulsoria parvam aut nullam exerit efficaciam. Nonnulli eodem revellendi scopo praescribunt vomitoria, putantes laborioso tali ventriculi totiusquè abdominis conatu uterum versus superiora in locum suum reversurum: Hi verò tantum abest, ut prioribus sine suo felicius potiantur, ut jure potius metuendum, ne violenta ista totius corporis concussione malum in pejus ruiturum sit. Rudior quoque, medicoquè ac Chirurgo rationali indignus est modus, uterum restituendi baculo ligneo, linteo subtili undique obvoluto; Ille enim pariter sine magna violentia organo tenero atque sensibili inevitabiliter inferendo expediri nequit. Nonnulli pro eodem scopo obtinendo odorifera naribus & graveolentia pudendis admoveere solent, eventu tamen aequè dubio atque incerto: Sicuti enim pathemata hysterico-spastica ex odoriferis naribus admotis non in omnibus promiscuè, sed ordinariè magis in subjectis teneris, gracilibus & exquisitè sensibilibus insequuntur: Ita etiam effectus, quem inde sibi promittunt, eventui non aequè semper respondet, licet alias; uterum ejusmodi rerum admotione in dispositis admodum esse sensibilem non sit ignotum.

§. XV.

Rectius ejusmodi miseris consulunt, qui ex panno lineo saepius convoluto & filo strictius ligato pessaria parant, vel sacculis lanugine gossypii infarctis & oleo probè inunctis restitutionem tentant. Imò ipsa mulier prolapsu tali laborans sibi ipsi tali in negotio abundè sufficit, suisque digitis uterum in genuinum suum locum reponere potest, dummodò nimia nondum inflammatione laboret, aut corruptionis primordia
in

in eodem adpareant. Praeprimis si eum, qui pro commo-
diori ac faciliiori uteri restitutione requiritur, habeat situm,
atque supina, cruribus divaricatis genibusque sursum retra-
ctis, recumbat. Ita enim satis expeditè vel solis mulieris vel
chirurgi aut obstetricis digitis vel pessario conveniente in
locum suum naturalem reponi potest: Qui tamen conatus ut
eo feliciorem sortiatur eventum, ipsa prius vesica urinaria &
intestinum rectum, quas partes secundum naturam interja-
cet, fordibus suis excrementitiis liberanda sunt; Quia aliàs
cervicem uteri comprimendo restitutionem certissimè diffi-
ciliorem redderent: Unde & nequaquam impetuosè aut vio-
lenter, sed modestè & singulari cum circumspectione moli-
enda est, ut si inter reponendum de dolore lumborum & co-
xarum extraordinario conqueratur aegra, ab ulteriori cona-
tu tandiu desistat Chirurgus vel obstetrix, donec infessuum
vel fotuum emollientium usu aliquoties repetito, restitutio
partis prolapsae facilitata fuerit.

§. XVI.

Ast enim verò non sufficit, uterum hoc modo reposu-
isse, sed & eundem in hoc suo situ confirmasse & conservasse
juvabit. Quamvis enim interdum sola quies & decubitus
foeminae supinus, coxis paulisper elevatis & cruribus com-
plicatis sufficiant, pro utero in sede sua naturali continendo,
praecipuè in Juvenculis & subjectis habitus firmioris, in qui-
bus insuper malum adhuc recens fuerit, nec firmiores ege-
rit radices: Attamen idem illis haud rarò evenit, quod toto
die contingere experimur herniosis, qui ex situ corporis ho-
rizonti propemodum parallelo in perpendicularem erecti,
mox portiunculam intestini per dilatatum Peritonaei proces-
sum in scrotum denuò illapsi observant. Quare retentionem
istam uteri per suffumigia & fodus adstringentes ex radicibus
bistortae, tormentillae, floribus balauftiorum, rosarum ru-
brarum & foliis absinthii, millefolii, myrthi &c. paratos juva-
re & confirmare moliuntur. Quibus omnibus, uti haud ra-
rò cum opprobrio experiuntur Practici, nihil proficientibus,
ad

ad sola pessaria tanquam ad sacram quandam anchoram recurrendum est.

§. XVII.

Hic tamen iterum tam ratione formae & figurae, quam ratione materiae, ex qua componuntur, mira est luxuria, & quod alio sensu in proverbio dici consuevit, varietas delectat. Quibusdam placet figura ovalis, qualem exhibet Fig. I Iconismi vel ad ovalem proximè accedens, qualem Fig. II. repraesentat. Aliis rotunda & circularis commodior videtur, qualis Fig. III. conspicitur; Rursus aliis quadrata, aliis alia pessari forma magis arridet. Duos priores funiculo A. & B. ad alterutrum extremorum alligato oportet esse instructos, non solummodo, ut pro lubitu & arbitrio mulieris extrahi queant, sed & fasciae abdomini circumjectae alligari, ne violentius matrice excussi in terram impingant, utpote quod menstruorum tempore per frequenter contingere solet. Nonnulli pro utero in loco suo post repositionem praecedentem retinendo certam subligaculi speciem adhibent, quam Zonam Hippocra- tis vulgò vocant, ejusdem fermè structurae cum illis subli- gaculis, quibus intestini portio scrotum illapsura impeditur, & post repositionem in naturali suo situ retinetur. Talia ve- rò subligacula, praeterquam quod admodum sint incommo- da, toties insuper removenda sunt, quoties urinam excer- nendi necessitas incumbit mulieri. Aliae nucem juglandem excavatam & cera virginea exterius obductam utero induunt, aliae globulis vel pilis ligneis cera inductis eundem in finem utuntur. Oportet tamen hosce globulos ex ligno buxco vel subere incerato factos non nimis esse magnos, quia alias mo- lesto pressionis sensu adficerent uterum atque hinc vel flu- xum album excitarent vel post se relinquerent. Nonnullae pro utero restituto in sede sua nativa corroborando, regioni pubis vel lumborum emplastrum contra rupturas vel aliud quodcunque fortiter adstringens admovent, atque effectu,

C

quera

quem inde sibi praestolantur, non semper excidunt. Wedelius mentionem facit foeminae, quae pōmo in uterum intruso praecavebat, ne invitae elaberetur multumque faceret negotii: Ast halitu retento & nisu versus inferiora factō non pomum tantum cum impetu excluderetur, sed & uterus ipse mox sequebatur: Quod & ne prioribus artificiis facile eveniat, ad modum vereor: Taceo, quod fordidum excrementitiarum profluxum remorentur, aliasque corruptelas adferant.

§. XVIII.

Hisce incommodis quodammodo mederi studuerunt alii, qui pessos commendarunt annulorum instar perforatos, quique proinde ad nostrum, quem intendimus, scopum accedunt propius. *Johannes de Muralto*, celeberrimus Helvetiorum medicus & Gymnasii Tigurini Professor, quique ab aliquot retro annis non infeliciter artem subinde obstetriciam exercuit, pessulorum ejusmodi annulorum instar perforatorum meminit: Quae verò de reliquo genuina eorundem fabrica & constructio fuerit, subticuit, sicuti ex *M. N. C. Dec. II. An. I. Obs. 112.* manifestè constat. *Johannes Baubinus* mentionem quoque injicit circulatorum, ex filo argenteo rotundo paratorum cum furca trifida ex eadem materia, & quidem utero immittendorum: Ast cum ipse simul moneat, tale instrumentum ab uteri pondere facile iterum foras propelli, adeoque fascia demum commoda retinendum esse, patet iterum, structuram ejusdem à nostro artificio quam diversissimam esse. Ita etiam descriptio instrumenti, quod in arte herniarum curatrice suppeditat *Doctiss. de Blegny* ab ea, quam mox adferemus, machinulae delineatione longissimè differt. Ut adeo, quotquot ego quidem auctores hactenus evolvi, talis pessuli, qualem jam descripturus sum, formam, structuram & usum, à nemine adhuc delineatam aut descriptam viderim.

§. XIX

§. XIX.

Est autem pessulus iste figurae propemodum coniformis, basin habens ampliorem, in conum detruncatum sensim desinentem, atque ex meris circulis ferreis mediocriter crassis (Eysern Drath) singulari artificio in talem formam coaptatis, ut digitis paulò fortius compressus in se quidem promptè coeat & contrahatur : Sed pressione remittente in pristinam suam figuram mox resiliat & extendatur. Filum ferreum, ex quo machinula paratur, interius oportet esse obductum fasciola linea angustiore, exterius verò corio molliore, ne uterum rigiditate sua premat eidemque molestiam creet. Utrunque ex basi latiore propendere debent ligamenta C. & D. ut iisdem, necessitate sic exigente, instrumentum adprehendi utroque extrahi queat. *Ichnographiam* ejusdem, prout ex meris circulis ferreis componitur, exhibet Fig. IV. *orthographiam* verò Fig. V.

§. XX.

Atque ut medici & Chirurgi solertiores clarius videant, quid praecipuè subsidii in praxi medica & chirurgica ex hoc invento promittere sibi debeant, tribus adhuc verbis egregiam illam praerogativam, qua prae omnibus aliis pessorum uterinorum hucusque detectorum speciebus eminent, exponam. *Primò* enim hoc artificio duabus simul intentionibus & scopis curativis satisfacimus; Quia eodem uterum non solummodò in sedem suam naturalem reponimus; Sed & in eadem confirmamus: Est enim organon virtute veluti elastica praeditum, quod violentia externa facilè quidem comprimitur, sed eadem remittente mox resilit, & figuram pristinam, prout omnibus corporibus elasticis solenne est, adfectat: Eadem ferè ratione, sicuti ruditer observare licet in sedilibus, quorum sedes ex filis ferreis certo artificio invicem contortis & corio

C 2 post.

postmodum inductis paratur, quae, si quis iisdem infideat, mox deprimuntur, si verò refurgat, mox iterum elevantur, atque, ut ante, protuberant. *Deinde* hoc instrumentum in nulla facile corporis concussione ac depressione abdominis versus inferiora, utut violenta, ulli explosioni aut excussioni obnoxium est, sicuti hunc defectum in sphaericis, ovalibus alteriusque figurae pessulis antea observavimus; Sed in utero constantissime conclusum manet, nisi mulier ipsa ob certarum circumstantiarum rationem necessarium judicaverit pessulum eximere. *Tertio* idem quoque instrumentum annulorum instar perforatum est, ut excrementorum per uterum excernendorum transitum non remoretur, sed liberè transmittat. Reliqua, quae cum aliis pessaliorum speciebus, quorum descriptiones Auctores passim suppeditant, communia habet, silentio lubens praetereo.

§. XXI.

Neque verò *curam tantum palliativam*, ut plerisque videri posset, sed verè *eradicativam* pollicetur haec machinula, adeoque nec per totam vitam gestare eandem opus est, quippe quod intolerabilem servitutem miserarum muliercularum cervicibus imponeret: Successu enim temporis ligamenta uteri, per violentiam externam antea laxata & praeter modum extensa (rarissime enim actualiter rumpuntur) in se mutuò contrahuntur, robur ac tonum suum recuperant, atque ita in loco suo nativo uterus retinetur, praecipuè si tonicorum & roborantium internorum usum aliquamdiu continuatum diligenter combinemus; Sicuti idem quoque herniosis evenire observamus, in quibus rarissime actualis processus peritonaei ruptura, frequentius simplex tantum dilatatio obtinet, quae facta blandiori intestinuli in abdominis cavitate repositione, non solummodo, per commodam fasciationem sed & subligaculorum adplicationem ita mensum aliquot decursu

curfu

curfus rursus coarctatur & veluti occallescit, ut in scrotum amplius prolabi nequeat,

§. XXII.

Unum, quod facile praevideo, & ideò minus quoque nocebit, telum adhuc avertendum est; Ejusmodi scilicet machinularum commendationem practicam, frequentem atque saepius iteratam experimentorum circa eam rem factorum observationem praesupponere, qualis tamen à nemine, nisi praxi undiquaque circumfluente promanare queat. Sufficeret pro telo hoc avertendo regeffisse, non omnium conditionem aequè facile ferre, praxin popularem, prout vulgò exercetur, studiosius consuetari. Sed respondeat pro me hanc vice *Galenus*, cujus verba aurea, quae libro primo methodi medendi mox à principio leguntur, mea facio: Cum aegrotare coeperint, *inquit Galenus*, medicos advocant, non quidem optimos, utpote quos per sanitatem noscere nunquam studuerunt, sed eos, quos maximè familiares habent, quique ipsis **MAXIME ADULANTUR**: Qui & frigidam dabant, si hanc poposcerint, & lavabunt, cum jusserint, & nivem vinumque porrigent. Postremo quicquid jubebitur, mancipiorum ritu facient. Contra quam veteres illi medici ab Aesculapio oriundi, qui tanquam duces militibus & Reges subditis imperare aegris voluerunt: Nequaquam verò Getarum & Phrygum & Thracum emptitorum ritu parere & obsequi. Itaque is non, qui melius artem callet, sed qui adulari aptius novit, apud istos magis in pretio est, huicque omnia plana perviaque sunt: Huic aedium fores patent, hic brevi efficitur dives plurimumque potest: Huic discipuli multi à cubiculis, ubi jam fuerint exoleti, traduntur &c. Quod verò praxin medicam eo, quo vulgo fieri videmus, modo exercere, non sit res usque adeo implicita, partim quotidiana experientia constat, partim ex verbis Galeni paulò post insequentibus haud difficulter colligere licet, quando
ita

ita pergit: Atq; hinc adeò fit, ut nunc etiam sutores & tinctorum
 & fabri tum materiarii tum ferrarii, proprio magisterio relicto,
 in medicinae artis opera infiliant; Quin & Rhopolae ipsi
 etiam de primo loco certant. Res est nimis odi-
 osa, quàm ut pluribus eandem prosequi
 consultum videatur.

F I N I S.

Chem. 269/2